

שאותו יאהב ככה עוד מימי הישיבה,
עם רש"י ועם בצלי תוספות ותנכס...
בציניו - אור, על פניו אדם קל פורט.
במצלות ההגיון לא יפסד מראש צוקים.
במאזני צדק ישקל ספרות ונמוקים.
בחקר תהום המלמוד, עד חצי הליל,
לרננה הוא מתהלך לו, במטיל.
בבקר עם מלאכתו עוד כיין חזיון
בו דבר מה תוסס, ובצמל ובשאון
יש אשר מבין שפתיו נגון דק יסגן.
הנשמצ בק לנפשו ורק לה ירנן.

תרצ"ח

בנצימה של בבי ושל תמימה נצימה
הנלכה הקטנה מתרפקה על אמה:

הוי, אמי הנקרה, הגידי: הנאמר
החרף החדש הזה והקרב
בחרף שצבר בסופות מי מנה?
ואולי לא יתנה כל אביב השנה?

לבמה הקטנה, לבמה המביכה
האם בבת צחוק, במאור צין משיכה:

ילדתי, אל תיראי! זה חרף גונע,
שהשלף ונחשב כמת, הודעו
והקיא זיק אונז, שאר קצפו הרירי,
בנחש מרצץ רק אחרון מרירי.

הננצי נא, בתי: כנף-ארץ משלנה
במסלול הנגה הגדול כבר ננצה:
וארץ במסלול ההוא ובוהבו
כי תגע - חק-עולם לאביב אז לבוא!

עוד מעט והוא יופע עם שמשו הגדולה
המצחקה בנחל, עם ירק ותולע,
עם פרחי התכלת, עם פרחים לבנים, -
וקוי מסביב רק זיו ורננים!..

תרצ"ט

[116]

חנה

נדמו תשואות-חג, שאון עליונים חדל.
בולע רוח צח אחרוני צלילי שיר,
מאור, מגאון-הקדש ומגיל צנפים
נגוחו באי מוצד, תנח כל העיר.

וערב אביב טוב, מצניע לכת דומם
על שילה יורד לאט עם רשתות החלום,
מרקסי הר אפרים צונחים עררי צללים,
גר-כוכב לכן הצת כבד בחלון רום.

בשפצת צללים וביברק-תמרים כהה
מסתמר, תרד על קדשתו, משפן-אל,
בר אלהים מגיה, דבקים קני-קדשו
בפסי וקב רך בשחור משי הליל.

מול משפן-אל, בשלנת-ליל עומדת חנה,
בלכה סער - וציניקה אלי על,
כצל בין צללי הקדש היא רועדת,
ולחש שיט, דמע תזיל אט כשל...

תרצ"ט

[117]

בין חולים

בין חולים בהתהלכי בתמול שלשום: כואב
 על סווי השתקנית העדינה,
 שמתוך ריון פניקה חן ילדותי רוצה,
 אף לבן-דמה חסם את גור-דינה:

שמש מאד קבת הצחוק על שפתי לאה
 שגורדמה מחם שביצ תמים,
 ואם מחלת לבה מחלת-תמיד ואין גנה,
 אם רק תזנה אולי תאריך ימים:

שבע רצון, כי כבר תדל שפיגל בן השבועים
 מהקיא דם ומאבון-אכל שב לו,
 כי אין כל גדול ביש בקבה לו, רק כיבים,
 שלהגלידם פס רופא רב לו:

מתעקב אצל שומר, הבחור צמק העין,
 החולם אור, אף נרפש דם לבבו,
 השואל: "דק, הלקום לי לא בא צדין
 תתור?" ואני משקר: "עוד מצט ויבוא!"

יש פתאם אשר אצמד אשמע הרהור קלוא,
 הלוחש לי בלב וקלו לו צג:

בחוט השערה כל העולם כלו תלוי
 על עברי תהום אבדון שואג —

ואתה פה במנחש גורל ש"י עולמות,
 בין פסד ובין תקנה רבה מרחף,
 במאונגי רופאים תשקל: הילחי או ימות
 שבע ימים, צניף חיים שנספחה.

ותשמה מאד אם סרסי-אדם העצובים
 תאחה ברב צמל עוד לכלי,
 השוב להכיל מקפר נספי חיים גנובים
 בטרם ינפצהו גורל פלאי.

ומה למכאוב לבך פנימה, מה לדמעה
 על חולם אור שעוד מצט ונדם,
 על ילדת חן שעוד מצט תאכלנה רמה,
 אם עוד מצט ואבד כל האדם?

תש"א

בִּקְצֵה הָעֶרְמָה

מריב שרצפים, ממלחמת-לב מציקה.
מכבד הקה קל, בדמי הליל בו שקצה
את גורל כל צתידה ציפה ונפצמה —
בקצה ערמת בצו רות נרדמה.

ובצו צר, מתרוצצים בקרבו הגיגים,
והגיגי כאב את גבול הגיגי גיל מסיגים,
והומים רחשי חמלה, אהבה ופליאה
אל רות זו הנפלאה, אל רות המואבית.

מי מלל לו בראותו אותה בראשונה
נקרזה ומשפילה צין כאכיונה.
מלקטה בין עמרי גרגרים מקמצו,
וטובלה את פת לחמה-לחמו בנאד חמצו,

זו חסדו בצד חסדיה עם נעמי הנאמנים.
ונקר, ריש ועשר, נצר ורב שנים
בין שניהם קיר-מי מלל לו: בא זיק בהלו
מננה רות ומונג קיר עם כל ברזלו.

והיא — הרחוקה זה לא גבר, והיא — הנזרה
מה קרובה-קרובה אליו צמה, מה יסרה:

כאֵלֶּת שְׂדֵי עַל כֵּר שְׂדֵהוּ הִיא נָמָה. —
וְהוּא הַשּׁוֹמֵר לָהּ, לְיָפָה, לְרַחֲמָהּ.

לִנְגָה סֹהַר וְלִבְרֶק עֵינֵי כּוֹכְבִים
מִעַל פְּנֵיהָ קָרָא יִקְרָא אֶת הַמּוֹיִם
שִׁפְתָּיו עוֹ נֶחֱן... מִה יִיף בַּשָּׁנָה תֵּאָרָה. —
כְּצִיץ מִסָּעַר אֲחֵרֵי חֶלֶף הַסָּעָרָה.

מִלֶּבֶן צֹדִין סֹהַר אֹרֶג לֵה צְצִיפִים,
וְהֵם אֶל חֵן פְּנֵיהָ לֹנֶת חֵן מוֹסִיפִים,
וְלִשְׁתֵּרוֹת רֹאשָׁה יִקְלַע וָרִים, כְּלֹרֶאשׁ כֶּלֶה,
וְכֶלֶה — נִגְהָ לֶבֶן, נִגְהָ — גַּם קֶצֶה נִצֵּלָה.

וְהִיא, הַבָּאָה, עַל גְּאוֹנָה מִתְגַּבֶּרֶת,
הַנִּרְנָה אֵלָיו, כְּמוֹ נֶגֶב בְּמַחְתֶּרֶת,
בְּמֹר, בְּשִׁלְמוֹת חֵג, בְּצִיפֵי לַיִל מִכֶּסֶה
עַל כַּעַד גֹּ, עַל לֵב כּוֹרֵעַ מִסֵּת מִשָּׂא.

לְהַקְדִּישׁ לוֹ, לֹא קְרוּאָה, אֲהַבָּה וְנִצּוּרִים
לְהִיּוֹתָם עִם אֲחֵרוֹנֵי צִהְרֵי יוֹמוֹ צְרוּרִים,
לְהַצְשִׁיר אוֹתוֹ, אֲשֶׁר צָשְׂרוּ צֶץ וְאֶבֶן,
וְנִצְרֹמוֹת־שְׁעוּרִים נִפְחוֹת וּמִמְגוּרוֹת תִּבֶּן.

בְּעוֹ שְׁפִתִּים, בְּאִישׁוֹן צִין כְּחִמִּים שׁוֹאֵל
גְּאֻלָּה בְּקֶשֶׁה לָהּ — מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא גּוֹאֵל. —

הוּי, נְדִיבֶת לֵב עֲשִׂירָה, שְׂמִיָּה מִה נִחְמָדָה
מִתְסַנָּנָה אֶל כֵּשׁ כִּי יִקַּח מִמֶּת נָדָה.

לוֹ הִנֵּה אֲשֶׁר לוֹ לְדַבֵּר עַל לִבָּהּ
אֶת אֲשֶׁר לוֹ בְּלֵב: הוּי רוֹת, הוּי רוֹת הַנָּאֻנָה,
לֹא בּוֹאֵלֶךְ אֲנִי, אֲךָ אֶת הִיא הַבּוֹאֵלֶת
מִסִּי רִיק בְּלִי גִיל לְנֶפֶשׁ, בְּלִי תוֹסֵלֶת.

בְּצִחִים לִבָּב אִישׁ, לֹא נִרְעַ בּוֹ צִבְרוֹ,
אֶת הַמִּפְרִסֶּת אִי לֹאֲשֶׁר בְּהִדְרוֹ
בְּאוֹר הַלֵּב, בְּאוֹר הַצִּין, רוֹת! הַשְּׂכִינִי
כְּלִבִּי וּבְנוֹי אֹרֶךְ וּגְאֻלָּיִי.

אֲךָ אוֹי לְכֵשׁ לֹא יוֹכֵל מִמֶּת נָדָה קִסְתּוֹ
וְאוֹלִי מִסֵּר אוֹתָהּ, אֶת רוֹת זוֹ הַפּוֹרִסֶּת,
עִם חִלָּקֶת שְׂדֵה אֲשֶׁר לְאֵלִימֶלֶךְ גּוֹאֵל,
זוֹלָתוֹ לְגֹאֵל אֵין, יִקְנֶה אִם כֵּן יוֹאֵל.

כָּל אֲשֶׁר בְּגוֹאֵל וּבִיּוֹם מִסֵּר הִנֵּה. —
כֵּן יִקְרָה רוֹת לְלִבָּב, כֵּן לִבָּבוֹ יִנָּע,
מִפִּסֵּד בִּיּוֹם מִסֵּר וּבִיּוֹם מִסֵּר מִסִּבָּה:
הַיִּסְבֵּק אֲשֶׁרוֹ אֵין אוֹ תִקְנֹת־אוֹר יִבְכֶּה.

יִנָּע נִרְדֵּם אֵין גַּם הוּא בְּקֶשֶׁה הַעֲרָמָה,
עַל שְׁנֵיהֶם פֶּרֶשׁ לַיִל כְּנִפּוֹ הַמִּכְרִסָּה...

מאתים וחמשים

מאתים וחמשים בחורים היוצאים לצבא
נפטרים מאמם — שכוונתם הדלה והנאנה.

בשרשרות פרחים, בנורים אדמים ולבנים
בדגלי כוכבים ופסים משלשי הגונים.

בנוי נצחון, בכתבות של ברכה נאמנה
בנצחון בניה התקשטה לכבודם השכונה.

לקול המון ברעו, לנפנוף של יצר מספחות,
לנשיקות מעופפות מחלונות, מצל המדרכות,

אמיצים רצננים, מצל פניהם הנעורים מאירים,
בסף וברגל דורכת על עוקרים הצעירים.

מצאתי בין היוצאים ידידים, ראיתי מקרים,
מהם — בצלי מנמות ושיטות. ומהם — פשוטים וברים:

את שירי אשר לוב מלמדיו בארץ זה שנים
בצבא וצל מנת לחזור, ועוד נאמנים נאמנים

בין מקרצפי שחקים בצריפי העמק מצניו,
בנרמה של רחל על גדות הודסון מצחקת לקניו.

שפל קומה וקחוש וצהקתב ורף מקפי גילו, —
אף ינצים חן רוחני את פניו, והוא כבר בחר בשבילו

וממנו לא יזוז — סוציאלי ודתי-ציוני,
המצריך את קוק ולו נהיר השביל הגורדוני.

מדקדק במצוות כסבו ולו מצוה יתרה —
הדבור העברי, אף לא יחשב גלוי ראש לצברה.

ועם חוגגי יום טוב שני של גלויות עלובות ברנה,
אל בית הנקסט לא ילך, ועובר בביתו בצנעה;

את קופר גבה קומה ושחרחור, חניף „ישראל העציר“,
על כבד פרוכלמות שצל פניו — בת-צחוק טובה תאיר.

לומד פרק יום יום במגדף ומשתדל בגמרא,
בערבי שבתות עם השקה עליו תופע נהרה:

מתעטף בטלית של צמר ועובר לפני המבנה
מסלסל את קולו בדיבורות בגנימה צרקה:

הוא יוצא ברצון, יודע חובתו ועושה,
אף ענין השבת במחנה — טפה מרה בכוסו:

את ויגור, שאור זית-דהיר לפניו העדינים.

ועניו הן שחומות נטובות, ושניו כפנינים:

מגיסטר לאמנות חסי על השיר והדרמה,
מאחר שבת על ספריו העבים, משכים קום לפני טפה.

וכורך נלס ויטמן ואנקריאון ושיר השירים,
ואדיפוס ריקס עם מקבט ועם ליר השקספירים.

משחק מאהבה במפקידי טנגוזה ונאות
ושקולות תנועותיו, וקולו רנה דמעות:

נתקלתי בקרוסו, שפניו כמברונזה מחשבים,
דמות מבנית פטריקיי-רומי קדמונים ונאווים:

שמו — פטריק גילנרדי מלכה ובפי אנשי השכונה
על שום נצח קולו העמיץ קרוסו יכנה:

בחורף הוא מטיק תנורים, בקיץ — קשואים
בכרזים מנגנים הוא מוכר ודלועים.

בערבי החורף, בבקרים, בהאכילו פחמים
תנורים, הוא משפיל מצט קול טגורו העמים

וינגן לנפשו העוררנה, לאכריו העצנים
נגונים מתוקים-עגומים בתחתית מרתפים,

יזיל קטצי אריות כנין בעצב, בגילה,
עם בדמו יבן, עם אאיזה קבורי סיים במחלה.

אמרתי שלום ליוצאים, נפרדתי מרחוקים, מקרובים
בעצב, בדאגה, כי כלם יקרים וטובים,

לכלם יש תעודה בלכם, בנהטי דמם,
מאשרה וכות קיום בעולם, וכות קיום עולםם.

המר חתום בדת לשאף אור וקראות אור שמש,
ולחלם חלומות שיש ושאין בהם ממש.

לשאת נערה אהובה לאשה ולראות עמה בנים,
ולטעם יסורים משלהם, מכאובי-אנוש נאמנים...

הבטתי אחריהם, הרחתי: מקאתים נחמשים
האל כמה ישובו וכיצד: בשיר או מחרישים?

וינגר וקופר ופטסי ושיף הישובי,
או תרחק בנקר באין רואים מדקרים יזובו?...

חש"ה

קול חתן וקול כלה

בטולץ. אצל נירנבורג, בקהלת-הפליטים הדלה
קול ששון היום וקול שמחה. קול חתן וקול כלה.

חנה שטין הנרשאת הצעירה, היתומה הגלמודה,
כי היתה כל משפחתה לבצרה, והגלמוד יהודה

בלבן מבני לודו, שביום הרג רב נפלו חללים
גם ילדיו ואשתו וכל משפחתו, להפח מובלים.

כי בין חנה הצעירה ויהודה המורדן יש בתוך
החוק מברזל, שהקדל גיל לא ינמק:

הדגש המפצם לב שניהם, וזר רבקה הכרה—
אחותה ואשת נעוריה, שמיד ודים נגזרה.

ואת לב יהודה קנה לאחכה גם קלסטר הפנים
של חנה, כי הוא מו דתו קלסטר פני רבקה לפנים.

וקצינים—הן הן ציגי רבקה הטובות החומות,
אלא שהיום קצינים הללו צגומות.

רב היה העמל שעמלו בגי הקהלה הקטנה
בהכנות לחתונה הזאת, מחמלה על חנה.

מכבוד ליהודה. שאם נכספה קומתו מאכל.
משכול ומאלמון — לא הכריעו עד צפר הסבל.

ולו שרדה בת צחוקו הטובה ולו זיקי אור-נחומים
מפסוקי נביאים ואגדה שבלבו רשומים.

רב הנה העמל וקל, כי צמלו בגילה:
צבעו לכן ותכלת את בית האספות והתפלה.

ובכתל המורח, צם ישראל סיו" פתקה נד אמן
באותיות וקב וארגמן.

המציאו לחתן בנס בגדים שלמים.
שכמוהם לשלמות לא לבש מראשית ימי האימים.

ושלמה התקינו לפלה וצשו לה הינומה.
השיגו מעט זין ונרות, לא ותרזו על מאומה.

חזק מצל שני זוגות לששבינים כי רק זוג אחד שתנה
מתגרת הנד הרצחנית ומתחלואים שם הנה.

וכל אחד הטליא את בגדיו. אחה קרצים,
החליקם במגהץ ונצאו מחדשים ונאים.

וכלם התכנסו היום בשעה הנעודה.

לשמם בחתנתם של חנה ויהודה.

ואברקם גרינשפן הסוחר מלודו, וזוגתו, המיפה
במטפסת-ראש חדשה, הוליכו את החתן לחפה.

מחוץ בצד הסלון הנה נשקף צרב מצנן ולהה,
מהמנורה בבית הנה נמשך בעצלמים אור כהה.

הנרות הקטנים בידי הששבינים הכליחו.
בזויות הבית הצטופפו צללים והאריכו.

כאלו נאספו לשם ההורים הקדושים והתמימים.
צם שאר המתנים, לחתנת צאצאיהם בנצימים.

הששבינים התנהלו צגומים ונראשיהם משפלים.
גיל-לא-גיל, אור-לא-אור לא הכריחו מנפשים
הצללים.

ומאד נרנש הנה החתן, כי חפה אחרת.
רקומה וקב אשר, מחוטי אור שני משורת.

כעת נצבה לסניו: ורקקה שלו בצד צעיפה
על לבו מאורה ומחנה הצעיר מרציפה.

והוריו הטובים על ימינו והוריה על ימינה

וסביב בני שמי המשפחות ובציני קדם רנה.

והעולם רחב ושמן וסביב. וכנרות לא כבים
לכבודו ולכבוד רבקה ולסמן טוב דולקים הכוכבים.

מציניו חרגו דמעות. אף הוא הודקף. צצר בדמעה.
שאנה בפתה. והשיבה ללכו פניקה:

ושלו פנים ומתון. ובקרב לב כואב ורועד.
בניחומא בין שני הששונים הנה צועד.

ואחר הוליכו את הפלה שקיתה פוסעת
בצינה. ובת צינה בסתר הצעיר דומעת.

וטוב הנה לה כי שמו בצעיר פניה וראשה.
כי לא תחלל ממבט צין ורים דמעתה הקדושה.

ורבי דוד בצל תפלה מפלוצק. שרום מתענג
מצחק באפר אשתו ובתו על שדמות מידוק.

הנה הרב ומסנן והראה את כחו
בנגינה. אף יותר משנה מנגן הנה בוכה.

מכוס הברכה שבידו היו גושרות טפות בדם אדמות.
דמעות התגלגלו מציניו שקיו למחצה צצומות.

דכה ב"יוצר האדם" מכאב על יצירה.
שטופה פלזה בידי ודים. או לקוי נשמה מאירה.

והרבה נגן ובכות ודמעת צינו נגנה
ב"שוש תשיש ותגל העקרה".

והחתן. שהנה עוצר עד הנה בעז רוח בסער
רגשות לבו. ומחזיק בצעיר שלנה על הצער. —

כשהגיע רבי דוד ל"שמש תשמח רעים אהובים.
כשמתה יצירה בגן עדן מקדם". —

הנה עצם הברכה הזאת ללכו האנון
פלעג מרירי ושנון.

הוא והיציר בגן-עדן! הוא שגנפש חתה.
בגו מפצל מזליפות מגלבים מגיהנם זה עתה.

מנפתולים עם מלאכי חבלה. יצא בגפו.
ורים גפרית בוצרה ובשר אדם עוד חרוף באפו. —

הוא פיציר הלז לשמחה! הוא שנמשכים אחריו
חבל הרוגים חביבים. מצריקו ומשחקיו.

וציניהם באש גחלי הצער הקדוש עוד בוצרות.

יצניקם מתחננות וצוצקות וסוצרות:

והוא וסנה – רעים לצרה שחתנם המות.
ופנת גג שצל ראשם לא שלקם, ולחמם – חסד וצצבת.

מתמלה על עצמו לא כל עוד על עצמו להתגבר.
ולא רצה להתגבר, וכל כאבו שנצטבר

התפרץ בדמעות... נדבך הסתן ומבך הפלה אתו,
והסנן בכה בדרכו, ונגן מצט ולאטו.

ורבים מהנאספים גם הם בכו, והיתה מאנה
נאנה בבית. אך הסתן התנצר בשנה

מרפיונו, ובמחותו מצל פניו הדמעה, –
בצין בוששה של גלד נופל וקם את פניו האדימה.

קצת בכו עוד אחדים, כמאש קודחת בסתר רשפים,
מאדודות-צין מלאים עוד נרדו בבית נספים.

אך כשנפץ הסתן את הכוס – היתה רוח אחרת
בבית מסביב, התחוללה חדנה סוצרת.

התחילו חבוקים ונשיקות וברכות ורקודים,
הונה" חלוצית גם "פולקה" פולנית שיהדו יהודים.

[198]

ו.צם: ישראל סיו" הושר בדיקות ו"התקנה" הושרה
ו.אנו באנו ארצה" התנשא בסצרה.

ומצגלי המרקדים התחבבו, מאד עצמו הקולות.
ושרו גם הסתן והפלה ויצאו במחולות.

והרברט פלוטסר הברונקסי, סגן קצין, שלשם זה המארע
מרחוק, ממחנהו בצבא, מהר לבוא ובצורו

נקניקים בשרים בתכלית הפשרות, שקבל מאמו
ובקבוק י"ש חריף ומצט פרות הביא צמו,

היה כל היום וכל הערב בסצדה טורם:
חכין דגים ממלאים, מבצלים-מפללים, גותגי רים.

דשה מיני מרגימא מפרות ואת הנקניקים
גזור גזר בזהירות לצגולים וקים-דקיקים.

והוא היה גם המלצר ושרת את כלם באמונה.
והסצדה צלמה יפה, לא לשוא היתה רבה התכונה.

והמסבים באכלם פן תמהו על טיב המצדונים,
על חריפות הני"ש ועל מחק משמן המשמנים.

והיו אוכלים ושותים ושרים, ושרים ומרקדים

[199]

כל אותו הלילה, ולששרת לוקטת מתלכדים.

והרב רט פלוסטר, סגן הקצין, גם הוא תנה לחלצה
בששרת

המחוללים והשרים, המתפתלת ומתנישרת.

ואשרי צין שראמה השמחה ה היא והמחולות !
ואשרי אנון ששמחה הנגונים קהם והמחולות !

תש"ז

בְּעִירְתִּי אֵין חֻגְגִּים...

בְּעִירְתִּי, שְׁהִיְתָה נֶאֱמָנָה עִם אֱלֹהִים.
וְיִוְמָה הָיָה מִצְוֹת, וְאוֹר תּוֹרָה – לֵילָה.
אֵין חֻגְגִּים הַיּוֹם חַג הַשְּׂכֻתֹת. עִם עָרֵב.
בְּדַפֵּק הַחֵג עַל דָּלֶת, לֹא יֵצֵא מִקֶּרֶב
הַבָּתִּים לִקְרֹאתוֹ אֶף לֵב אֶחָד. גִּירוֹת
לֹא הִדְלִיקוּ לְכַבֹּדוֹ הַנָּשִׁים הַפְּשֻׁרוֹת,
וְרִנְנָת קִדּוּשׁ לֹא עָלְתָה, וְתַפֵּל
הָיָה בְּשֶׁף הַחֵג, זְמַן הַשְּׂמִיחָה, וְאֶפֶס.
וְאֵין סֵפֶה אַחַת בְּעִירָהּ: וְרִיזוֹן
וְלֹא קְרוֹאִים בָּאוּ – וְהִסְתַּלְּקוּ הָאֲשֵׁפִיזִין.
וְאֵין אֶתְרוֹג נֶשֶׂא בְּנֶאֱוֶן, בְּהוֹן עֵתֶק.
בְּצֹמָה עִם הַלֵּיל, בֶּן זִוְגוֹ הַנְּתִיק.
וְרִיקוֹת הַסִּמְטָאוֹת, אֵין אִישׁ, אֵין תִּינוּקוֹת
הַדּוּרִים מְצַחֲקִים בְּטַבָּעוֹת-לֵילִב יִרְקוֹת.
בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֵין גֵּר דּוֹלֵק, אֵין אֲצַבָּעוֹת נִגְהוֹחַ
שֶׁל מְגוּרוֹת הַפְּלִיז הַעֲתִיקוֹת, הַגְּבֹהוֹת.
וְאֵין אִישׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, לֹא בָּאוּ אֶפְלוֹ
הָרֵב וְהַסֵּן וְהַשֶּׁשׁ לְתַפְּלָה.
כִּי כְּבוֹ פֶל הַגִּירוֹת, וְנִפְצוּ בְּכַנּוּרוֹת
שֶׁל אוֹר בְּנֶפֶל הַמְּנַנִּים צִנְתָּרוֹת הַמְּגוּרוֹת,
כִּי הָרֵב, אִישׁ הַשִּׁיבָה וְהַעֲיִנִּים הַצִּירֹת,
וְהַשֶּׁשׁ הַלְּמָדָן, וְהַסֵּן נָעִים וְמִירוֹת.

[201]

ועושי סבות לפנים בחרונה ציוקה.
נצרים בקיאים בלבד וברפן אקמה.
ומברכות על גרות בפנים מסוככות
לכלי הביט מקרוב אל גר אלהים בצחצחות.
ובוגי הקדוש במתק בצגוצים.
ובטלי הלולב ומנענעי נצנוצים.
וכל בני הקהלה למקטנם וצר גדולם.
כליל סג הטבת בצאת שדים במחולם.
על כוס יין הסקה על כוס דמם הקה
הפנת קדשו והצירה שממה.
תש"ז

הרב והדין

מונפים, מורדים ושווקים מגלים
ועולה קול גוגשים: „בשורות לכו, קלבים“
וקל קהל צדת סלונים, דחופים, מבקלים,
מי להרג ומי לצבאות פרוץ מובלים.
„כל המפגז יורה“ וחוגרים גם ישישים
שאריית כחם ופצמיהם מחישים.
„אל יללות וצצקות“ ובדמעות ונשיקות
אמהות ילדיהן הבוכים משתיקות.
והצדה נמשכת באלם הצער
בדרך מתפתלה בין שדה ויצר.
ושמש של אלול מגבירה את חמה
ואורה, וכפת העצים כה כתמה,
ורטב העשב בצדי הדרך,
וטובלים בדבש ובחלב בגי פרה.
בין שבילים מזהיבות על שדות מנסר
הצצר, וכאלו קיץ חדש מבשר.
עוד יסה העולם וקשה להפטר
אפילו מהצצר הצרור.
ורב-הציר, רבי דוד הלחן, לרבנים
דור ששי במשפחתו, וראש השושלתא, לפני
ברקיע התורה הקם הנה מאור –
ממלידיו הנתיקים של גאון-וילנא הנאור.

[222]

מהלך בשורה הראשונה, וצל צדו
רבי נס הדין, הברו-מלמידו.

רבי דוד איש מדה, ונצמה לבנה
לראש לביא שצרתו, והליכתו איתנה.
את הצצר הנסוף על פניו ממתיקה
ארשת אצילות צתיקה.
ורבי נס על בשר וחור, כפוף קומה,
ששכתה מהנצקף ולצללות עוד רומה.
מצניו נשקפת נפש תמה ביגונה
קצו וכלל תמהונה.

ושגיהם, הרב והדין, הקרובים
זה אל זה קרבת נשמה ומכאובים
מחרישים כאלמים: והיתה השתיקה
בין שגיהם מונרה ומציקה.
ואל הרב הנוצץ באפק מבקיו
או פנה רבי נס מצצמת לבסיו,
מתמהון לבבו: „רבי, בנם של קדושים,
בלבגון של תורה ארזי אל וברושים!
הנה הוא קצנו, הקץ לבלנו?
הקכה חטאנו, כי לקך הביאנו
אלהינו? ואסור אחרי מדותיו להקרה.
אך זה צצרי מדבר מגוף שנתצצר.
ואנו מחשים וצל צנארנו חרב סדה...“

[223]

נתפלל נא, רבי, ובקש רחמים עלינו.

והרב מסב פניו בחמלה, בצער
אל מול רבי נח, וזקים, שסער
רגשותיו הפנים, בצניו, והוא מדבר,
ושקר להגיגיו משבר:
„רבי נח, חברי מנער, איש בריתי
שאת לבי ממנו מעולם לא כסיתי—
מאד צר לי כי אין לי דברים לשפך
סער לך, ואין שמן סבורותיו לרפך
ומאד יכאב לי בדברים, שלא תפלל לשמך
מפי, את לך הכואב לפצע.
אך בשעה הזאת, שהיא אולי האחרונה
להליכתנו בארץ הזאת הנידונה,
האצעה שגר בנפשי ותנחומי רכיה
אויסה לנפשך הנה, הנקה?
לפניך לא הרב שבין אלהים והעדה
בלילות „כל נדרי בנפש חרדה,
בלבן מציל ובטטר הרוח,
עם ספר תורה ביד לפני הארון השמות
היה נצב מתסוג, ודמעתו נגרה,
על סליחה לכל צרת בני ישראל פסרה:
לפניך לא הרב רבי דוד מסלונים,
שבצרכי שמחת תורה, הניפים לפנים,
מביתו המואר בגרות יום טוב לצחצחות

[224]

היה מוכל בקבוד, בגיל ובשקחות
מאת נכבדי העדה בנתיב עולה מצלה—
אל בית אלהים הומה, שופע אור וצחלה,
וגם בלב צחלה ורנה של אורה,
ונאון ותקווה לפני כבוד התורה—
לפניך סבת את רגלי, וקרועה
בו נפשו כבדו, אלישע בן אבויה,
האומר: הפקר העולם! ובקשה נקצת
אל מציל לשוא תשא עין משועת,
נאול המשתומם: כי היו לך
בשדה של קין עצמותיו של הכל,
ולא יסורים שסבלתי, ולא פחד מהיסורים
ותקות שימיטו עוד הנדים הארוכים
העבירוני על דעתי: מה אני ומה חיי?
חייתי, וקנתי ושכתי ודיי.
ובוא מה שבווא עוד מחטים אחרים
בבשרי חסי ורגע הפחדים
של פגישה עם המלך— ותפל בלא הנה,
ואנכי אשליה...
אלפי אלפי מקצים, אלפי אלפי מומתים,
משלבים אל האש, משלבים אל הפתחים,
עוללי ישראל נקראים לקרצים,
גורקים בפדור, מנפצים אל סלעים,
בנות ישראל הסהורות, בנות ישראל הקשרות
מתללות ומקרות ומשלכות להפך פדור,

[225]

קרקעלים. ששאו תפלין באהבה.
 מצגים בקמי מרזח לראוה —
 הם שנו את דעתי. הוציאוני מעולמי
 שהשקיתיו דמעוטי ודמי.
 רבי נח! שאלתני: הקכה חסאנו?
 ואני אומר: צדיקים וקדושים כלנו!
 הביטה אל הקצה מאחריה. קהל שלדים.
 הלא מדע את כלם. הוקנים. הילדים.
 הניש בהם רוצח? ספר לי הגנבים.
 השכורים שהתגוללו בקיאם מסאכים.
 המנתקים בשל זונה מוסרות משפחה.
 המגדלים את בניהם ללא תורה ומלאכה.
 ישר הנה נתיבם וכשר צמלם
 להוציא לשוף לחם מצחית מזלם.
 וארח ישאל הנה ארסם: גרות
 השבת עוד קדשו הקמים והחצרות.
 מבתי-הכנסת תמית תפלה צלמה.
 מבתי-המדרש התורה לא גלמה.
 כי כלם הן היו לגאולה מחכים.
 לגר אלהים אשר יונח ממחשכים.
 וכסלונים הן היו כל אלפי הקהלות.
 שהכרתו באכזריות מתוך צומות ותפלות.
 האלה הם הפושעים. האלה — החסאים.
 שמשמים על צוון מתנקמים בהם פלאים
 ואם נצמד משה ורבי עקיבא ורבי חנינא

בן תבדיון לצדוק הדין. לא אצמינה.
 לא אוכל להאמין כי חטא ישראל
 עד כדי להקרע בצפרני סמאל!
 והדברות הגדולות: „אל רחום וסנון
 ארץ אפים ורב חסד ואמת“,
 „בנים אתם לאדני אלהיכם“, „...כי כאשר
 ייסר איש את בנו ה' אלהיך מיסרה“ —
 מכאיבות ונופלות כלעג קרירי
 על הלב הערירי.
 המדד האב עמק תהום הענויים.
 בו יצביר את בניו ואת בנותיו הדוויים:
 את ארץ הרגע במחנק תרצלה.
 בהתפתלם למקצת-יסורים אפלה?
 ההביט אל לב אם-בת בשעה שעוללה.
 התמדה הגנוזה שאמה. גווללה.
 נהפף לציגיה לגוש בשר קטן
 מטפטף דם. נרמס בגלי בכור ששן?
 רבי נח! אין רחמים. אין חסד ואין חנינה.
 וצדק למרמס וישר לשגינה
 בארץ מחסות ובשמים ממצל.
 וכל כוס תנחומים — רק כוס זין תרצלו
 טעינו צם אבותינו! לית דין ולית צין!
 וטורף ועורף כל שבגידו כלי זין.
 וכל שאש לו שורף. ואין אומר לו תרפו
 ואין משליף משגי אריות הסרף!

את גויף רבי נח אז חלפה חרדה.
 אישוניו התרחבו נקט ברעדה.
 בהשתוקקות אל רבו: הקכה ידבר
 רבי דוד שקה מקור אמונה מתגבר !!
 והוא חומל ונוצף על רבו. מתדפק
 קנזית פיו מצנה קשה ומצנות קשות מתאפק
 ובקול שיש רף ויש צער בו הוא פונה
 אל רבי דוד וצל דבריו הוא עונה:
 „רבי, מיום הפרתיה אהבתיך !
 אוי ואבוי לי שבקך ראיתיך !
 וצל דברים שיצאו מפיך הלא קורצים.
 כצל דברי מגדף, ולובשים שחורים !
 נקדך רבי נח. כמתוך אכל קבד.
 נקדך אתו יסוד גם קרב רבי דוד.
 תש"ס